

Az Agora visszhangja

VISSZHANG - LVIII. évfolyam, 36. szám, 2014. szeptember 5.

Földes Anna *Emlékezés és felejtés* (ÉS, 2014/34., aug. 22.) című átfogó körképében emlékeztet bennünket arra, hogy a mi „átkosunk” idejében Pilinszkytól Illyésen át Kertészig milyen sok irodalmi mű szembesített a zsidósors szörnyűségeivel. Meggyőző érvelésének széles íve kicsit hiányos maradt, fájón hiányzik a sorból Gárdos Miklós *A bélyeges sereg* (Múzsák Közművelődési Kiadó, 1990) című fantasztikus teljességre törekvő dokumentumregénye. Ez 280 oldalon keresztül, 60 fejezetbe tagolva vezet végig az első és a második világháború között eltelt negyed század történetén, számos forrásra támaszkodva, oknyomozó következetességgel föltárt eseményeken. A Pálffy József-féle *Magyarország* hetilap 1964–85 közötti főszerkesztő-helyettese már előtte is két regényben foglalkozott a korszakkal: 1969-ben a Kozmosz Kiadónál jelent meg *Tengerész a várban*, majd 1971-ben a Táncsicsnál *Nemzetvesztők* című regénye. Ezek szédületes pontossággal mutatták be, milyen széles bázisú és mennyire szisztematikus volt a páriaként kezelt milliós asszimilálódott zsidóság kifosztása, reménytelenségbe taszítása, éheztetése, megalázása és népirtással fölértő tizedelése. Intése a legidősebb: „A nemzeti azonosság, a nemzeti tudat eltéphetetlen, oszthatatlan egészébe beletartozik a múlt erényeinek, de bűneinek ismerete is. A nemzet múltjából nem törölhető, ami szégyenletes és gyötrelmes volt. Brecht szava mélyen igaz: nem szabadul meg a múlttól, aki elfelejti...” Az emlékév vitáinak és Szabadság téri megcsúfolásának idején mindenkinek el kellene olvasnia ezeket a régen megjelent tanúságtevő könyveket. A szerző fia, Gárdos Péter (az ÉS korábbi tévékritikusa – a szerk.) most forgatja *Hajnali láz* címmel a németországi haláltábor csodával határos módon túlélő szülei szenvedésének és egymásra találásának tavaszra várható filmjét.